

Beskæftigede uden pensionsordninger koster statskassen milliarder

En gruppe på det danske arbejdsmarked er ikke ansat med ret til pension og sparer derfor ikke op til deres alderdom. Det har ikke kun konsekvenser for den enkeltes økonomi som pensionist, men også for de offentlige udgifter. Udgifterne til folkepension er nemlig større, når mange pensionister kun har en lille eller slet ingen pensionsopsparing.

Det koster statskassen 7,5 milliarder kroner årligt, hvis 10 pct. af de beskæftigede, som i dag slet ikke indbetaler til pension, er uden pensionsordning i hele deres arbejdsliv.

Særligt blandt unge, er der mange som ikke har en pensionsopsparing. De kommer måske i gang senere. Men hvis 10 pct. af de beskæftigede udskyder deres pensionsopsparing med bare 10 år, vil det koste statskassen omtrent 1,3 milliarder kroner om året.

Resumé

- Folkepensionens tillæg, og dermed de offentlige udgifter, er højere for pensionister med små pensionsopsparinger.
 - En enlig pensionist, der går i gang med pensionsopsparing 10 år senere (som 35-årig snarere end som 25-årig) koster det offentlige 385.000 kr. i alt.
 - Udskydes pensionsopsparingen 20 år, bliver prisen 808.500 kr.
 - Betales der slet ikke ind til pension, bliver den offentlige merudgift 1.847.000 kr.
 - Hvis pensionisten har en partner, er merudgifterne henholdsvis 119.000 kr., 308.500 kr. og 846.500 kr. i pensionstillæg over pensionsårene.
- Kan man sikre pensionsopsparinger til 10 pct. af de beskæftigede, der i dag ikke indbetaler til pension, giver det store besparelser for det offentlige. Udskudt pensionsopsparing er dyrt.
 - Udskydes pensionsopsparing 10 år vil det koste omkring 1,3 mia. kr. ekstra om året i øgede udgifter til pensionstillægget
 - 20 års udskudte indbetalinger koster 3,0 mia. kr. om året.
 - Ingen pensionsopsparing gennem hele arbejdslivet øger udgifterne med 7,5 mia. kr.

Cevea mener

- For at undgå store ekstraomkostninger for statskassen, bør virksomheder sikre pensionsordninger til deres ansatte. Individuelle ordninger løser ikke problemet. Det er afgørende, at virksomhederne indgår overenskomster, som sikrer, at alle ansatte sparer tilstrækkeligt op til pensionen. Ellers kan det blive dyrt for de offentlige kasser.

KONTAKT

Asbjørn Sonne Nørgaard,
asn@cevea.dk, 21725413

FORFATTERE

Ask Lund Jakobsen og
Asbjørn Sonne Nørgaard

NOTAT

Tema: Atypiske ansættelser
Publiceret d. 24. august 2023

CITAT

Nærværende notat må kun
citeres med udtrykkelig
reference til Cevea.

INDLEDNING

Det danske pensionssystem er blandt de bedste i verden.¹ Verdensbanken mener, at det er skruet så godt sammen, at det bør inspirere andre lande.² Et af de væsentligste elementer i vores pensionssystem er, at det store flertal af danskerne selv sparer op til deres pension. De fleste gør det gennem deres kollektive arbejdsmarkedspensioner, mens langt færre indbetaler til individuelle ordninger.³ Opsparing er med til at sikre en pæn indkomst som pensionist.

Et andet væsentligt element er, at pensionister, der ikke selv har sparet så meget op, har en relativ god sikring i det offentlige pensionssystem. Dels har alle, som arbejder, en lovpligtig pensionsordning gennem ATP. Den spiller en stor rolle for mennesker, som har en lille eller ingen pensionsopsparing. Dels har alle ret til en folkepension, som er højere for pensionister med lave indkomster.

Det er vigtigt, at de fleste danskere selv sparer op, hvis et pensionssystem, der holder hånden under de fattigste pensionister, skal fungere. Derfor er udbredelsen af arbejdsmarkedspensionerne en grundpille og en forudsætning for, at det danske pensionssystem er bæredygtigt. Størrelsen og udbredelsen af arbejdsmarkedspensionerne er nemlig ikke alene afgørende for den enkelte, men også for hvor meget der udbetales i pensionstillæg og dermed de samlede offentlige udgifter til folkepension.

Udsætter man pensionsopsparingen til senere i arbejdslivet, koster det i alderdommen. En lønmodtager, der gik på pension i 2022 med en gennemsnitlig pensionsopsparing, har ca. 47 pct. højere indkomst – eller 7.677 kr. mere om måneden – end en lønmodtager uden pensionsopsparing, se bilag 1. Men det er ikke alene den enkelte en lavere indkomst som pensionist; det bliver også dyrere for samfundet.⁴

Og det er ikke alle på arbejdsmarkedet, der indbetaler til pension i dag. Mange begynder først at indbetale senere i arbejdslivet – for eksempel indbetaler 12 pct. af de beskæftigede 25-34-årige ikke noget i dag.⁵ Andre kommer aldrig for alvor i gang med opsparingen og har ingen eller kun en lille opsparing, når de går på pension.⁶

Mennesker i atypiske ansættelser har ringere vilkår og rettigheder end ordinære ansættelser.⁷ Det kan betyde, at man i perioder eller i hele arbejdslivet ikke indbetaler til pension. Beskæftigede, der

¹ Mercer – CFA Institute (2019). [Melbourne Mercer Global Pension Index 2019](#). I 2019 havde Danmark en førsteplads, men er i 2022 blevet overhalet af Island og Holland, se [Mercer Global Pension Index 2022](#)

² Verdensbanken (2007). [Policy Research Working Paper 4437 – Pension Institutions and Annuities in Denmark](#), side 62

³ Pensionskommissionen (maj 2022). [Fremtidssikring af et stærkt pensionssystem](#), side 78. Kommissionens fulde navn er *Kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning*.

⁴ Pensionskommissionen (maj 2022). [Fremtidssikring af et stærkt pensionssystem](#).

⁵ Beregnet for 2020 ved: 100 pct. fratrullet (andel beskæftigede med indbetaling til arbejdsmarkedspension og/eller privat individuel pension). Kilde: Danmarks Statistik, RAS301 og PENINDB1.

⁶ ATP (september 2018). [Ti års forsinket opsparing kan koste mere end en femtedel af pensionen](#)

⁷ Cevea (2. november 2021). [O-timers-ansatte har markant dårligere rettigheder end almindelige lønmodtagere](#); Fagbladet 3F (17. august 2021). [Nyt udspil fra regeringen: Atypisk ansatte skal have ordentlige vilkår på jobbet](#)

ikke har en pensionsopsparing, kan blandt andet være personer på nul timers-kontrakter, solo-selvstændige og i nogle tilfælde også projektansatte. Og disse prekære jobs udgør en væsentlig del af det danske arbejdsmarked.⁸

Hvis der bliver færre prekære jobs, og flere begynder at spare op til pensionen tidligere, vil det således både være en gevinst for den enkelte og samtidig betyde milliardbesparelser for det offentlige i reducerede udgifter til folkepension.

I denne analyse undersøger vi, hvad det koster samfundet i øgede udgifter til folkepensionen – eller mere præcist pensionstillægget, at en gruppe på arbejdsmarkedet kommer sent i gang eller aldrig får sparet op til deres pension. Konkret undersøger vi, hvad det koster staten i fremtiden, hvis 10 pct. af alle beskæftigede (ca. 5.800 personer per årgang⁹) starter pensionsindbetalingerne 10 år efter, de er trådt ind på arbejdsmarkedet, 20 år efter eller hvis de slet ikke indbetaler til pension.

I analysen fokuserer vi på det største af de offentlige tillæg, folkepensionens pensionstillæg. Jo højere indkomst man har fra sin pensionsopsparing, ATP og afkast på formue, jo lavere pensionstillæg vil man få. Arbejdsindkomst modregnes også, men det forventes ændret snart.¹⁰

De fleste af de øvrige tillæg, pensionister kan få, er også indkomstafhængige. Det gælder ældrecheck, varmetillæg, helbredstillæg og boligydelse, og de tre første bortfalder allerede ved relativt lave indkomster. Da analysen fokuserer på personer, der er i arbejde hele deres arbejdsliv og i de fleste af vores beregningseksempler vil have en vis pensionsopsparing, vil de kun relativt sjældent modtage disse tillæg. Derfor regner vi dem ikke med. Om noget, betyder det, at vores estimer på de offentlige besparelser ved, at flere sparer op til pensionen, er i underkanten.

I analysen finder vi, at der årligt kan spares 1,3 mia. kr., hvis 10 pct. flere af de beskæftigede fremrykker pensionsindbetalingerne med 10 år. Arbejder man endnu længere i jobs uden pensionsopsparing, vil udgiften for det offentlige – og dermed besparelspotentialet – være endnu større. De offentlige kasser vil kunne spare omkring 7,5 mia. kr. om året, hvis 10 pct. uden indbetaling til pension, fik en pensionsordning i hele deres arbejdsliv.

Hvis fremtiden omvendt byder på endnu flere ansættelser med dårlige eller ingen pensionsopsparinger, end der er i dag, vil det betyde ekstra omkostninger i milliard-klassen. Regnestykket er symmetrisk: Hvis 10 pct. færre end i dag indbetaler til pension gennem hele deres arbejdsliv vil det koste 7,5 mia. kr. ekstra i udgifter til pensionstillæg.

⁸ Ansatte på 0-timerskontrakter udgør 5-7 pct. af personer, der har arbejde som primær beskæftigelse. Kilde: Cevea (16. september 2021). [Kritik af analyse af 0-timerskontrakter skyder ved siden af](#)
Solo-selvstændige udgør 4 pct. og midlertidigt ansatte 10 pct. af 18-64-årige; jf. A. Ilsøe & T. P. Larsen (red.), [Non-standard work in the Nordics: Troubled waters under the still surface](#), side 19-20.

⁹ Der er i 2020 2.326.757 beskæftigede i alderen 25-64 år, hvilket svarer til i gennemsnit 58.169 beskæftigede på hvert alderstrin. 10 pct. svarer til 5.800 beskæftigede. Kilde: Danmarks Statistik, RAS201

¹⁰ Regeringen (8. februar 2023). [Folkepensionister vil ikke længere blive modregnet på grund af arbejdsindtægt](#)

DET DANSKE PENSIONSSYSTEM

For 100 år siden blev de første arbejdsmarkedspensioner indført for en lille del af danske lønmodtagere. Siden 1960'erne er arbejdsmarkedspensioner forhandlet ind i flere og flere overenskomster, og efter Fælleserklæringen fra 1987 blev de udvidet fra at omfatte 30 pct. af danske lønmodtagere til at gælde de ca. 85 pct., som også er dækket i dag. Det var især faglærte og ufaglærte i den private sektor, der efter 1987 blev omfattet. I 2009 nåede man målet for arbejdsmarkedspensionerne med en bidragssats på 12 pct.¹¹

Arbejdsmarkedspensionerne giver en solid indkomst i alderdommen til de mange, som har været overenskomstdækket i hele deres arbejdsliv. Der er store summer sparet op. I alt havde danskerne i 2020 sparet 3.619 mia. kr. op i arbejdsmarkedspensioner og privattegnede pensioner. Heraf var 73 pct. arbejdsmarkedspensioner.¹²

Lønmodtagere med arbejdsmarkedspension indbetaler i gennemsnit 13 pct. til pension, mens lønmodtagere uden en arbejdsmarkedspension kun indbetaler 3 pct.¹³ Kollektive pensionsordninger er altså afgørende for, at der spares tilstrækkeligt op til pensionen.

Næsten alle erhvervsaktive indbetaler til ATP, og personer på overførselsindkomster har siden 2020 desuden indbetalt til Obligatorisk Pensionsordning, som øges i de kommende år. Udbetalinger fra ATP fungerer som et supplement til folkepensionen især for den gruppe af pensionister, som ikke har betalt ind til private pensionsordninger. Udbetalinger fra ATP Livslang Pension har en bred dækning på 91 pct. af folkepensionisterne. Den årlige udbetaling er i 2022 op til 28.700 kr. eller knap 2.400 kr. om måneden.

41 pct. af folkepensionisterne havde i 2019 ingen anden indkomst end folkepension samt eventuelt ATP Livslang Pension.¹⁴ Selvom denne andel vil falde i fremtiden, viser Pensionskommissionens beregninger, at der i 2030 stadig vil være ca. 13. pct. af befolkningen, der sparer mindre end 3 pct. af deres indkomst op til pension.¹⁵ Hvis andelen af lønmodtagere i prekære jobs uden pensionsordninger stiger, kan andelen, der stort set ikke indbetaler til pensionen, blive betydeligt større end de 13 pct., som kommissionen regner med. Det vil få store konsekvenser for de offentlige udgifter til folkepension.

FOLKEPENSION OG TILLÆG

Vores offentlige pensionssystem fungerer som et sikkerhedsnet for ældre uden eller med små opsparinger. Det betyder på den ene side, at man med en lav indkomst i pensionsårene er sikret

¹¹ ATP (2020). *Pension i tal 2019*, side 6 og 19

¹² F&P (oktober 2021). [Pensionsformuer](#)

¹³ Finansministeriet (juni 2017). [Det danske pensionssystem nu og i fremtiden](#), figur på side 96. Andelen omfatter indbetalinger til ATP, arbejdsmarkedspension og individuel pension.

¹⁴ ATP (2020). *Pension i tal 2019*, side 13

¹⁵ Pensionskommissionen (maj 2022). [Fremtidssikring af et stærkt pensionssystem](#), side 81.

gennem offentlige overførsler (pensionstillæg, ældrecheck, varmetillæg, boligydelse mv.). Omvendt betyder det, at man med en høj indkomst vil få relativt små offentlige overførsler.

Men folkepensionen og pensionsopsparingerne er samtidigt forbundne kar: Jo større og bredere pensionsopsparing, jo mindre bliver de offentlige udgifter til folkepension. Udgifterne til folkepension dækkes af skatten og finansieres dermed løbende. Det er et "pay as you go"-system, der hviler på en social kontrakt på tværs af generationer.¹⁶

I Danmark har man ret til at modtage folkepension, når man runder pensionsalderen, som i 2023 er 67 år, men som vil stige i takt med levealderen. Folkepensionen skal garantere en vis levestandard i alderdommen og består foruden grundbeløbet på 6.547 kr. om måneden af en række indkomstafhængige tillæg. De fleste tillæg – ældrecheck, varmetillæg og helbredstillæg mv. – bortfalder ved relativt lave indkomster. Det største tillæg, pensionstillægget, bortfalder først ved en højere grænse end de øvrige tillæg. Det er pensionstillægget, som er fokus for denne analyse.

Omkring 90 pct. af danske folkepensionister modtager et større eller mindre pensionstillæg. Tallet forventes at falde til omkring 73 pct. i 2080. Pensionstillægget vil altså både nu og i fremtiden være med til at sikre en meget stor gruppe af pensionister.¹⁷

AFTRAPNING: LILLE PENSION BETYDER STORT PENSIONSTILLÆG

I princippet regnes alle indkomster med, som ikke er overførsler fra det offentlige, når man beregner pensionstillægget. Det vil sige, at udbetalinger fra arbejdsmarkedspension, individuelt tegnet pension, ATP Livslang Pension samt kapitalafkast regnes som indkomst i denne sammenhæng. En undtagelse er dog modregning af arbejdsindkomst, som foreløbigt modregnes ved indtægter over 122.004 kr. Modregningen forventes afskaffet snart.¹⁸

Pensionstillægget er bestemt af, om man er enlig eller har en samlever samt af egen og samlevers indkomst. Pensionstillægget beregnes ved de grænser, satser og aftrappingsprocenter, der er vist i tabel 1. Samlevers arbejdsindkomst modregnes ikke.

Tabel 1. Grænser og satser for pensionstillægget i 2022

Pensionstillægget...	... bliver sat ned ved årlig indkomst over	... bortfalder ved årlig indkomst over	Maksimalt månedligt beløb	Aftrappingsprocent
Enlig	89.700 kr.	379.900 kr.	7.472 kr.	30,9 pct.
Gift/samlevende	179.700 kr.	464.700 kr.	3.800 kr.	32 pct.

Kilde: borger.dk (2022).

Har man som enlig en indtægt på under 89.700 kr. om året eller med samlever under 179.700 kr., vil man få det fulde tillæg. Med en indkomst over 379.900 kr. for enlige og 464.700 kr. for samlevende

¹⁶ Pensionskommissionen (maj 2022). *Fremtidssikring af et stærkt pensionssystem, kapitel 1 og side 20*

¹⁷ Finansministeriet (juni 2017). [Det danske pensionssystem nu og i fremtiden](#), figur på side 13

¹⁸ Beskæftigelsesministeriet (7. juni 2022). [Modregning i social pension som følge af ægtefælles arbejdsindkomst bliver nu afskaffet](#)

bortfalder pensionstillægget derimod helt. Mellem disse grænser aftrappes pensionstillægget med 30,9 pct. for enlige og 32 pct. for samlevende. Enlige kan få et månedligt pensionstillæg på op til 7.472 kr. måneden, mens gifte og samlevende kan få op til 3.800 kr. hver.

For hver 1.000 kr. mere, en enlig får udbetalt om måneden fra arbejdsmarkedspension, vil pensionisten få 309 kr. mindre i pensionstillæg. For en pensionist, der har en samlever eller er gift, er reduktionen 320 kr., som man deler med sin partner, som også er pensionist.¹⁹

Det betyder eksempelvis, at en enlig pensionist med en årlig indkomst på 150.000 kr. vil modtage det maksimale beløb fratrasket 30,9 pct. af den indkomst, som ligger ud over grænsen på 89.700 kr. Det vil give et pensionstillæg på 71.031 kr. om året eller 5.919 kr. om måneden.²⁰

Hvis man som pensionist har meget små pensionsindtægter, kan man desuden modtage ældrecheck, boligydelse, varmetillæg mv. Som nævnt bort fra dem i denne analyse, da de ikke vil være relevante for de scenarier, vi regner på nedenfor.

¹⁹ De opgivne beløb gælder, når partneren også er pensionist. Hvis partneren ikke er pensionist, ses der bort fra 54 pct. af indkomsten udover arbejdsindkomst. Kilde: Borger.dk (tilgået 28. februar 2023). [Grundbeløb og pensionstillæg](#). Beregningen forudsætter, at man ikke ryger under indkomstgrænsen for at modtage det fulde pensionstillæg eller over den grænse, hvor tillægget bortfalder.

²⁰ Beregnet ved 89.664 kr.- (150.000-89.700) kr. * 0,309 = 71.031 kr. eller 5.919 kr. om måneden.

ANTAGELSER OG SCENARIER

I denne analyse beregner vi konsekvenserne for de offentlige udgifter af en udskydelse af det tidspunkt, hvor man påbegynder indbetaling til en arbejdsmarkedspension. Vi beregner også, hvad konsekvensen er af, at man slet ikke kommer i gang med at betale ind på en arbejdsmarkedspension eller andre pensionsordninger.

Vi tager i modelberegningen udgangspunkt i en gennemsnitlig arbejdsindkomst for en faglært med en pensionsopsparing på 12 pct. indkomsten, sådan som det er gældende i de fleste overenskomster i den private sektor.

Vi beregner først et benchmark-scenarie, hvor personen indbetaler til pension, fra personen er 25 år og frem til pensionering som 74-årig.²¹ 74 år er valgt, fordi det er den forventede pensionsalder i 2071 ved de gældende regler.

Dernæst beregner vi de offentlige udgifter til pensionstillæg, hvis den samme person først påbegynder sine pensionsindbetalinger 10 år senere, dvs. som 35-årig, 20 år senere som 45-årig og ved, at personen gennem hele sit arbejdsliv slet ikke sparer op til pensionen. Det betyder, at vi regner på udgifter til pensionstillæg i følgende scenarier:

- Benchmark: Pensionsopsparing påbegyndes som 25-årig og fortsætter indtil pensionering. Dette er det benchmark, vi holder de følgende tre scenarier op imod.
- Scenarie 1: Pensionsopsparing påbegyndes som 35-årig og fortsætter indtil pensionering.
- Scenarie 2: Pensionsopsparing påbegyndes ved 45-årig og fortsætter indtil pensionering.
- Scenarie 3: Der spares slet ikke op til pension.

De beregnede udgifter i scenarie 1, 2 og 3 sammenlignes med udgifterne i benchmark-scenariet for at vurdere, hvor meget dyrere det vil blive for de offentlige kasser, hvis lønmodtagere ikke sparer op til pension.

Vi har opstillet en beregningsmodel til at beregne de økonomiske konsekvenser for de offentlige kasser af forsinkede pensionsindbetalinger. Derudover har vi valgt en række gængse antagelser for pensionsberegninger, som er vist i tabel 2. Det er altså de forudsætninger, vi bruger i beregningerne. En detaljeret beskrivelse af antagelserne fremgår af bilag 2.

²¹ STAR (tilgået 7. december 2022). [Folkepensionsalderen nu og fremover](#)

Tabel 2. Antagelser i modellen

Parameter	Antagelse
Pensionsalder for person født i 1997 med gældende indeksering og forventede levealder	74 år
Alder ved indtrædelse på arbejdsmarkedet	25 år
Restlevetid ved pension	17 år
Inflation	2,0 %
Real stigning i løn p.a.	1,0 %
Årligt, nominelt afkast på AM-pensioner efter PAL-skat	3,8 % (svarende til 4,5 % før PAL-skat)
Månedligt pensionsbidrag for 25-årig i 2022, svarende til 12 pct. af en månedsløn på knap 30.000 kr.	3.500 kr.
Omkostninger til forvaltning af pensionsopsparing, andel af pensionsbidraget	2,0 %
Livrentes andel af AM-pension	100 %
Antal berørte personer	5.800

Kilder: Se bilag 2.

Mange pensionister vil have en partner og vil modregnes i pensionstillægget af både egen og partners indkomst. Vi har i modellen antaget, at partneren sparer op til pension i hele arbejdslivet svarende til benchmark-scenariet.

Vores beregningsmodel bygger på samme antagelser, som dem der bruges i danske ministerier og Pensionskommissionen. Modellen er opstillet af Cevea med input fra blandt andre ATP, AkademikerPension og Ældre Sagen. Vores model er ikke så kompleks som Pensionskommissionens, men har alle væsentlige elementer med. Desuden laver vi følsomhedsberegninger på alle de centrale parametre i modellen, så læseren selv kan vurdere, hvor robuste resultaterne er, se bilag 3.

I det følgende gennemgår vi først de ekstra omkostninger for de offentlige kasser ved, at én person påbegynder pensionsopsparingerne senere. Derefter viser vi, hvor store de samlede ekstraomkostninger for det offentlige bliver, hvis 10 pct. af de beskæftigede ikke indbetaler til pension.

UDGIFTER TIL PENSIONSTILLÆG VED UDSKUDT PENSIONSOPSPARING

Hvis man sparer mindre op til pensionen – for eksempel fordi man ikke sparer op i de første år på arbejdsmarkedet – vil man have mindre at leve for i alderdommen. Med en mindre pensionsopsparing vil man få et større pensionstillæg, men den samlede indkomst vil stadig være betydeligt lavere, end hvis man havde sparet op i hele arbejdslivet. De ansættelsesvilkår, man har, har altså konsekvenser årtier senere.

I det følgende regner vi på, hvor meget det offentlige vil kunne spare på pensionstillæg til den enkelte ved at sikre ansættelser med ordentlige pensionsforhold.

UDGIFTER TIL PENSIONSTILLÆG VED FULD OPSPARING TIL ARBEJDSMARKEDSPENSION

De offentlige udgifter til pensionstillægget til en person, som selv har sparet op gennem hele arbejdslivet, er relativt små. Det årlige tillæg til en enlig bliver 48.500 kr. i det første år på pension, dvs. i år 2071, og beløbet vil stige støt til 112.500 kr. frem mod det sidste år på pension i 2087.²² Lægger man udgifterne til pensionstillæg sammen for alle 17 år, personen forventes at være på pension, bliver udgifterne i alt 1.375.000 kr., se tabel 3.

Udgifterne til pensionstillæg er betragteligt lavere for personer med en partner. Med fuld opsparing starter beløbet på 0 kr. og stiger til 27.294 kr. årligt. Lægger man tallene sammen for alle 17 år, bliver de samlede udgifter til pensionstillæg på 131.500 kr., se tabel 3.

Tabel 3. Udgifter til pensionstillæg ved opsparing gennem hele arbejdslivet, kr. 2022-niveau

	I gennemsnit om året	Alle år i alt
Enlig	81.000	1.375.000
Par, per person	7.500	131.500

Note: Tallene er baseret på en simulation for en person, der som 25-årig starter i arbejde, går på pension som 74-årig i 2071, sparer op til pension i alle årene og er på pension i 17 år. Se antagelser i tabel 2 og bilag 2.

Kilde: Egne beregninger

UDGIFTER TIL PENSIONSTILLÆG VED UDSKUDT ELLER INGEN PENSIONSOPSPARING

Har man som enlig ikke en pensionsopsparing i de første 10 år på arbejdsmarkedet, giver det et pensionstillæg, som i gennemsnit er 22.500 kr. *højere* end ved opsparing gennem hele arbejdslivet. Begynder man som enlig derimod først at spare op til pension efter 20 år på arbejdsmarkedet, bliver pensionstillæg i gennemsnit 47.500 kr. *højere* i pensionsårene. Hvis man slet ikke sparer op til pension i løbet af livet, bliver de ekstra udgifter til pensionstillæg i gennemsnit 108.500 kr. *højere*

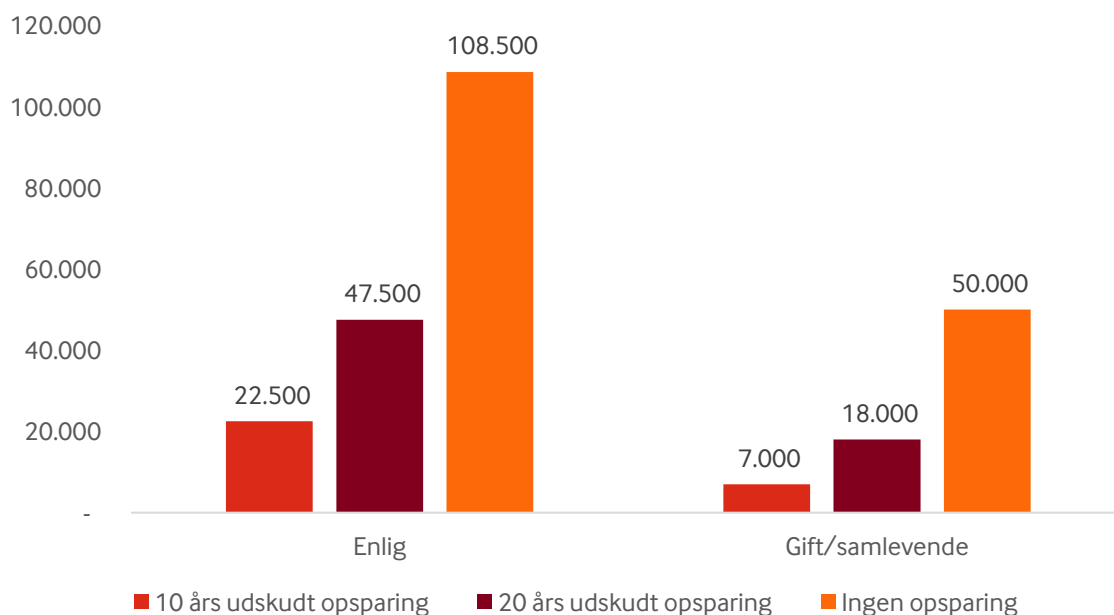
²² Tallet er stigende over perioden, fordi vi i modellen antager, at udbetalingen af arbejdsmarkedspension er det samme beløb i kroner i alle år, mens grænsen og beløbet for pensionstillægget stiger.

end med fuld opsparing, se figur 1. Tallene er beregnet for en person, som er enlig i alle år på pension.²³

De ekstra udgifter til pensionstillæg bliver noget mindre, hvis pensionisten har en partner. Det skyldes, at man ikke kan opnå et lige så stort tillæg med en partner.

Har man som pensionist med en partner ikke en pensionsopsparing i de første 10 år på arbejdsmarkedet, giver det et pensionstillæg, som i gennemsnit er 7.000 kr. *højere* om året end ved opsparing gennem hele arbejdslivet. Begynder man først at spare op til pension efter 20 år på arbejdsmarkedet, bliver pensionstillæg i gennemsnit 18.000 kr. *højere* i pensionsårene. Hvis man slet ikke sparer op til pension i løbet af livet, bliver de årlige ekstraudgifter til pensionstillæg i gennemsnit 50.000 kr., se figur 1. Tallene er beregnet for en person, som har en partner i alle år på pension.

Figur 1. Gennemsnitlige, årlige ekstraudgifter til pensionstillæg til en person ved udskudte eller ingen pensionsindbetalinger, kr. 2022-niveau

Note: Figuren angiver, hvor meget større de årlige udgifter til pensionstillæg bliver i gennemsnit for de forventede 17 år på pension, hvis man udsætter pensionsopsparingen 10 eller 20 år eller slet ikke sparer op. Sammenligningsgrundlaget er scenariet, hvor man er dækket i alle år af sit arbejdsliv. Beløbene er afrundet til nærmeste 500 kr.

Kilde: Egne beregninger

²³ Beløbene er ikke ens i alle år. Det skyldes, at pensionstillægget følger lønudviklingen, og at vi har antaget samme nominelle pensionsudbetaling fra arbejdsmarkedspension i alle år og dermed en mindre modregning med årene. Begge dele taler for stigende pensionstillæg.

I løbet af de 17 år, man forventer, at en pensionist er på pension, kan udgifterne til pensionstillæg blive høje, jf. tabel 4. Ekstraudgifterne til en enlig, der i 10 år ikke har haft en pensionsordning bliver i alt 385.000 kr. Beløbet bliver 808.500 kr. ved 20 års udskudte indbetalinger og 1.847.000 kr., hvis pensionisten slet ikke har en pensionsordning.

For en pensionist med en partner bliver ekstraudgifterne 119.000 kr. ved 10 års udskudte indbetalinger, 308.500 kr. ved 20 års udskudte indbetalinger og 846.500 kr., hvis pensionisten slet ikke har en pensionsordning.

Tabel 4. Ekstraudgifter til pensionstillæg til en person med 17 år på pension, kr. 2022-niveau

	10 års udskudt opsparing	20 års udskudt opsparing	Ingen opsparing
Enlig	385.000	808.500	1.847.000
Par	119.000	308.500	846.500

Note: Tallene er summeret og derefter afrundet til nærmeste 500 kr.

Kilde: Egne beregninger

Det har altså store konsekvenser for de offentlige udgifter til pensionister, i hvilken grad man indbetaler til pension.

SAMLEDE ÅRLIGE UDGIFTER TIL PENSIONSTILLÆG

I dette afsnit regner vi på, hvad det samlet set vil koste de offentlige kasser, når en større gruppe på arbejdsmarkedet ikke sparer op til pension. Konkret ser vi på, hvad det koster, hvis 10 pct. af alle beskæftigede udsætter indbetalinger til arbejdsmarkedspensionen med 10 eller 20 år eller slet ikke kommer med i en pensionsordning. Vi ser på de samme tre scenarier som i forrige afsnit og sammenligner dem med et benchmark-scenarie, hvor alle beskæftigede sparer op til pension hele deres arbejdsliv.

Vi antager, at sammensætning af enlige og par for pensionsårene er den samme, som den har været historisk.²⁴ Det betyder blandt andet, at der bliver flere enlige, jo ældre pensionisterne bliver.

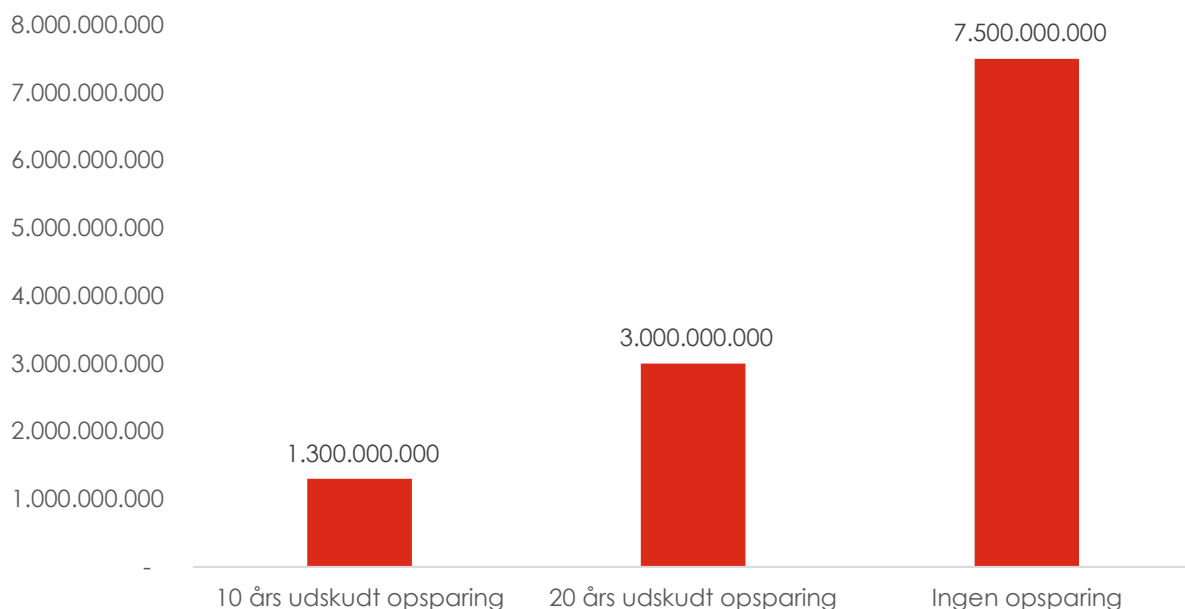
En person, der er 25 år i år 2022, vil med de nuværende principper for indeksering af pensionsalderen kunne gå på pension i 2071 som 74-årig. Med vores antagelser vil der på hver årgang være 5.800 personer, som har udskudt pensionsindbetalingerne eller aldrig indbetalt, og der vil være 17 årgange på pension samtidig. Første årgang i modellen kan gå på pension i 2071, og modellen vil være fuldt indfaset i 2087.

²⁴ Data er fra Danmarks Statistiks tabel FAM122N. Se bilag for uddybning.

Vores beregninger viser, at de offentlige omkostninger til pensionstillægget for de 5.800 personer, der indbetaler til pension hele deres arbejdsliv, i 2087 bliver omkring 3,7 mia. kr. (i 2022-priser). Men udgifterne vil være betydeligt højere, hvis pensionsindbetalingerne udsættes eller droppes helt.

De *ekstra* udgifter til pensionstillæg, som følger af, at 5.800 pensionister udskyder pensionsindbetalinger i 10 år, bliver 1,3 mia. kr. i 2087.²⁵ Ved 20 års udskudte indbetalinger bliver de ekstra udgifter 3,0 mia. kr. Og hvis de 5.800 personer slet ingen pensionsopsparing har, bliver de ekstra udgifter 7,5 mia. kr., se figur 2. Tallene er i øvrigt robuste overfor alternative modelantagelser, se bilag 3.

Figur 2. Samlede årlige ekstra-udgifter til pensionstillæg, hvis 10 pct. udskyder eller dropper pensionsopsparing, kr. 2022-niveau (fuldt indfaset)

Note: Tallene er afrundet til nærmeste 100 mio. kr.

Kilde: Egne beregninger

Figur 2 viser altså de ekstraudgifter, som samfundet skal bære, hvis flere lønmodtagere ikke er sikret ordentlige pensionsordninger. Men man kan også læse tallene på en anden måde. Figuren viser nemlig også, hvad der årligt kan spares, hvis 5.800 personer flere på hver årgang sikres ordentlige arbejdsmarkedspensioner og sparer op til pension igennem hele arbejdslivet i sammenligning med de tre situationer, hvor man enten har udskudt pensionsopsparingen eller helt har undladt at spare op. Der er store penge at spare, hvis arbejdsmarkedspensionerne får en bredere og bedre dækning.

²⁵ Den stejle stigning fra 2071 til 2087 skyldes indfasning i modellen. I 2071 er der i modellen inkluderet 5.800 personer på én årgang, i 2072 to årgange, i 2073 tre årgange osv. frem mod 2087, hvor der er 17 årgange. Med en forventning om, at hver pensionist i gennemsnit er 17 år på pension, vil der fra 2088 forsvinde én årgang af 5.800 personer fra modellen for hver ny årgang, der går på pension. Derefter indgår der netto ikke flere personer i modellen.

BILAG 1. INDKOMST MED OG UDEN PENSIONSOPSPARING

Til beregning af gevinsten ved at have sparet op til pension for en lønmodtager, som gik på pension i 2022, skal vi gøre en række antagelser.

Den gennemsnitlige pensionsopsparing for personer i alderen 60-64 år var i 2021 1,62 mio. kr., når man ser bort fra kapitalopsparing, som meget få har. Vi antager her, at pensionsopsparingen udbetales i lige store rater over 20 år. 20 år er ifølge Pensionskommissionen restlevetiden for en person, der gik på pension i 2022 og altså den periode, pensionsopsparingen skal spredes ud over.²⁶ Derudover vil en pensionist, som har været på arbejdsmarkedet få udbetalt op til 28.700 kr. i ATP i 2022. Udbetaling fra ATP og egne pensionsopsparinger vil modregnes i folkepensionen. Beløb og modregning for pensionstillæg kan ses i tabel 1. Vi antager her, at der er tale om en enlig pensionist.

Vi regner desuden med et afkast i løbet af de 20 pensionsår på 3,8 pct., se også tabel 2.

Med gængse beregningsmetoder²⁷ bliver den årlige udbetaling fra pensionsopsparinger samt ATP 134.749 kr. for en person med en gennemsnitlig pensionsopsparing, mens en person uden pensionsopsparing alene vil få udbetaling fra ATP på 28.700 kr.

For at få den samlede indkomst skal folkepensions grundbeløb og pensionstillæg lægges til. Dermed får en lønmodtager med en gennemsnitlig pensionsopsparing i alt en indkomst før skat på 24.091 kr. om måneden, mens pensionisten uden har 16.414 kr. om måneden. Det svarer til en forskel på 7.677 kr. eller en gevinst ved at spare op til pension på 47 %.

Regner man derudover eventuel kapitalpension og aldersopsparing med, bliver forskellene endnu større. Ingen af disse modregnes desuden i pensionstillægget.²⁸

²⁶ Kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning (maj 2022). [Fremtidssikring af et stærkt pensionssystem](#). Aflæst på figur 3.5 på side 113

²⁷ Her er taget højde for, at pensionsopsparingen vil blive ved med at give et afkast. Man kan altså opretholde den årlige udbetaling, selvom udbetalingen udgør en 14.-del af opsparingen ved pensionering.

²⁸ Pensionseksporten (tilgået 25. maj 2023). [Kapitalpension](#) og [Alderspension](#)

BILAG 2. ANTAGELSER I MODELLEN

ALDER, PENSIONSALDER, LEVEALDER OG ANDEL ENLIGE

I beregningerne tager vi udgangspunkt i en person i beskæftigelse, som er 25 år i 2022 (altså født i 1997), og som ikke har indbetalt til pension tidligere, og som desuden ikke har indkomst fra anden formue.

Pensionsalderen besluttet politisk og er foreløbigt kun fastlagt frem til og med 2035. STAR har dog fremskrevet pensionsalderen til 2070. STAR forventer, at pensionsalderen for en person født i 2022 vil være 74 år.²⁹ Ifølge Pensionskommissionen vil restlevetiden for en person født i 1997, og som når pensionsalderen, være ca. 17 år.³⁰

Pensionstillæggets størrelse er udover indkomst bestemt af, om man er enlig eller har en samlever. Da dette typisk ændrer sig over tid, er det i modellen antaget, at andelen af enlige ved året for pensionering er den samme som i dag, og at den stiger med årene i samme takt, som det gælder for dem, der er pensionister i dag.³¹ Så selvom pensionsalderen i 2022 er 67 år og i 2071 74 år, vil andelen af enlige være den samme.

INFLATION OG AFKAST

I beregningerne antager vi, ligesom blandt andet Pensionskommissionen, at en pensionsopsparing vil generere et nominelt afkast på 3,8 pct. efter PAL-skat.³²

Pensionskasserne bruger desuden en *beregningsrente* til at justere de individuelle udbetalingsprofiler. En beregningsrente, som er lig afkastet efter PAL-skat, svarer til at få den samme nominelle udbetaling hver måned og altså en faldende *real* udbetaling. Det svarer til, hvad pensionsopsparende selv ønsker.³³

Vi antager ligesom ATP, at de gennemsnitlige årlige prisstigninger (inflationen) er 2,0 pct.³⁴

PENSIONSBIDRAG OG LØNUDVIKLING

Personer, der i 2020 indbetalte til arbejdsmarkedspensioner, indbetalte i gennemsnit 42.500 kr., svarende til 3.542 kr. om måneden. Desuden viser F&P's analyse, at det er mest almindeligt at indbetale 30-40.000 kr. eller 40-50.000 kr., hvilket også understøtter et valg af pensionsbidrag på 3.500 kr. om måneden.

²⁹ Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) (4. juni 2021). [Folkepensionsalderen nu og fremover](#)

³⁰ Kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning (maj 2022). [Fremtidssikring af et stærkt pensionssystem](#), side 113

³¹ Data er fra Danmarks Statistiks tabel FAM122N.

³² Kommissionen om tilbagetrækning og nedslidning (maj 2022). [Fremtidssikring af et stærkt pensionssystem](#), side 80

³³ Se for eksempel Pensionskassen Jordbrugsakademikere og Dyr læger, tilgået 17. november 2022. [Fokusgrupper satte udbetalingsprofil under lup](#)

³⁴ ATP (september 2018). [Ti års forsinket opsparing kan koste mere end en femtedel af pensionen](#)

Tallene stemmer fint overens med gennemsnitslønningerne for beskæftigede i midten af lønspektret. Årslønnen før skat for en faglært er i gennemsnit 371.000 kr.³⁵ Med en bidragssats på 12 pct. bliver bidraget 3.710 kr. om måneden.

Ligesom både Finansministeriet³⁶ og ATP³⁷ regner vi med en årlig reallønsfremgang på 1,0 pct. for arbejdsstyrken som helhed. Det afspejles i både pensionsbidraget og både grænser og satser for pensionstillægget, der reguleres med den nominelle lønudvikling.

Derudover har vi i modellen inkluderet en yderligere lønstigning i første halvdel af arbejdslivet på 1,5 pct. om året, mens denne er lig 0,0 pct. i anden del. Dette skal afspejle, at personer, der er nye på arbejdsmarkedet, typisk ikke tjener lige så meget som mere erfarne kolleger. Desuden vil der hvert år være en årgang af pensionister, som træder ud af arbejdsmarkedet, mens en årgang unge træder ind.

Med udgangspunkt i Danmarks Statistiks tabel LONS60 har vi vurderet, at personer midt i karrieren har en løn, der er 43 % højere end personer i deres første år på arbejdsmarkedet, svarende til 1,5 pct. højere løn for hvert år man er ældre. Men lønningerne ser derimod ikke ud til at være højere for personer i den anden del af arbejdslivet. Konkret antager vi derfor – på baggrund af data fra LONS, at den enkelte vil opleve en nominel lønfremgang på 4,5 pct. om året i første halvdel af arbejdslivet og 3 pct. i anden del.

Pensionsselskaber tager et gebyr for at administrere arbejdsmarkedspensioner. Gebyret svinger fra under 1 pct. til op mod 4 pct.³⁸ På baggrund heraf og i dialog med AkademikerPension har vi valgt et administrationsgebyr på 2 pct. i modellen.

I modellen har vi antaget, at al opsparing går til livrente, som for de fleste beskæftigede vil være den eneste opsparingsform eller i det mindste den dominerende.

Udbetaling fra ATP Livslang Pension er bestemt af bidragene til ATP og af ATP's afkast. Da bidragene er bestemt i overenskomstforhandlingerne, og ATP desuden har andre rammer for at investere end almindelige pensionsselskaber, er det vanskeligt at forudsige udbetalingerne. Vi har valgt en antagelse om, at udbetalingerne følger lønudviklingen på 3,0 pct., men har i bilag 3 også en alternativ beregning, hvor udbetalingen fra ATP ikke følger med lønudviklingen.

³⁵ Danmarks Statistiks tabel INDKP107. Tal for 2020.

³⁶ Finansministeriet (19. december 2019). [Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 67 \(Alm. del\) af 20. september 2019 stillet efter ønske fra Rune Lund \(EL\)](#). FM angiver en reallønsfremgang fra 2006 til 2030 og til 2035 på i alt 30-35 pct. svarende til 1,0 pct. om året.

³⁷ ATP (september 2018). [Ti års forsinket opsparing kan koste mere end en femtedel af pensionen](#)

³⁸ Se for eksempel:

Danica Pension. [Omkostninger for Danica Balance – firmapension obligatoriske firmapensionsaftaler](#), PFA (2022). [Omkostninger og priser](#) og Sampension (2022). [Hvad betaler du i omkostninger?](#)

BILAG 3. FØLSOMHEDSANALYSE – BETYDNINGEN AF MODELLENS ANTAGELSER

Vi har i analysen truffet en række valg, og disse valg har konsekvenser for de ekstraudgifter, de offentlige kasser kan få som følge af manglende pensionsrettigheder.

En lønmodtager, der har indbetalt til arbejdsmarkedspension i alle sine år i beskæftigelse, vil ikke desto mindre få udbetalt pensionstillæg. Men en person, som ikke indbetaler til pension i hele sit arbejdsliv, vil få et større pensionstillæg, hvilket betyder ekstra udgifter for de offentlige kasser. Det er disse ekstraudgifter, vi har beregnet i denne analyse.

For at undersøge følsomheden af antagelserne i modellen har vi lavet samme beregninger med alternative antagelser for det første år, hvor modellen er fuldt indfaset, år 2087. Resultaterne af disse beregninger er vist i bilagstabel 1.

Som bilagstabel 1 viser, er modellens estimater mest følsomme overfor ændringer i forhold til antagelser om restlevetid og antal uden pensionsopsparing samt ift. antagelsen om, at man har en højere lønudvikling i den første halvdel af arbejdslivet. Generelt viser følsomhedsberegningen robusthed overfor ændringer i modellens antagelser.

Bilagstabel 1. Årlig ekstraudgift til pensionstillæg i 2087 i forhold til benchmark, kr. 2022-niveau

	10 års udskudt opsparing	20 års udskudt opsparing	Ingen opsparing
De valgte antagelser	1.301.023.288	3.000.742.975	7.512.969.243
Ekstra lønudvikling = 0 %	1.561.925.192	3.016.119.863	6.178.308.797
Reallønsstigning = 0,8 %	1.126.987.051	2.597.247.693	6.743.724.771
Reallønsstigning = 1,2 %	1.480.034.369	3.374.533.193	8.261.457.922
Pensionsalder = 73 år. Samme restlevetid	1.329.364.474	3.057.222.571	7.342.696.855
Pensionsalder = 75 år. Samme restlevetid	1.258.850.848	2.899.997.551	7.699.415.442
Restlevetid 19 år	1.341.554.801	3.025.278.023	7.198.627.681
Restlevetid 15 år	1.066.501.302	2.501.331.286	6.880.282.207
Pensionsbidrag = 3000/måned	1.373.897.193	2.952.257.977	6.819.880.493
Pensionsbidrag = 4000/måned	1.238.223.871	2.853.570.960	7.876.226.247
Afkast = beregningsrente = 4,5 %	1.349.420.031	3.016.512.321	7.995.465.766
Afkast = 3,8 % og beregningsrente = 4,5 %	1.276.525.939	2.943.675.617	7.677.127.589
Afkast = beregningsrente = 3,0 %	1.154.358.925	2.514.134.794	6.263.651.635
Antal berørte=8 % og ikke 10 %	1.027.515.166	2.332.598.392	5.699.931.157
Antal berørte=12 % og ikke 10 %	1.541.272.748	3.498.897.588	8.549.896.736
Stigning i ATP-udbetalinger = 2% og ikke 3%	1.397.286.445	3.040.432.907	7.249.598.863
Inflation 1,8 %	1.280.337.662	2.950.658.603	7.661.352.271
Inflation 2,2 %	1.303.090.979	2.971.095.708	7.273.771.147

Kilde: Egne beregninger